

A Content Analysis of Scholarly Articles on Evaluating Media Productions: Health Education for Older Adults

Mohammad Omidvar¹, Seyd Mahmoud Reza Mortazavi^{2*}, Reza Fadayevatan³

1- Department of Communication, May. C., Islamic Azad University, Maybod, Iran.
mohammad.omidvar@iau.ac.ir

2- Department of Communication, May. C., Islamic Azad University, Maybod, Iran.
Seyedmahmoodreza.mortazavi@iau.ac.ir

3- Department of Geriatric Medicine, School of Medicine, Iran University of Medical Sciences (IUMS), Tehran, Iran.
r.fadayevatan@iau.ac.ir

Corresponding author: SSeyd Mahmoud Reza Mortazavi, Department of Communication, May. C., Islamic Azad University, Maybod, Iran.

Email: Seyedmahmoodreza.mortazavi@iau.ac.ir

Received: 2026/06/20

Accepted: 2026/07/20

Abstract

Introduction: The media play an important role in improving the quality of life of the elderly and can help increase their awareness and empowerment by providing useful information, health-oriented education, and creating social connections. Purposeful use of the media is the basis for improving the physical and mental health and active participation of the elderly in society. This article aims to examine and analyze the content of media content regarding the improvement of the health of the elderly, considering the importance of the media.

Method: This research uses the content analysis method with three stages of coding (open, axial, selective) on the study population, including 20 articles that were selected as a purposeful sample in various fields of elderly health and the role of the media in elderly health from scientific journals. After coding in three initial, axial, and selective stages, 35 initial codes, 5 axial codes, and 5 selective codes were extracted.

Results: Supportive policies, mental and physical activities, entertainment and the elderly, lifestyle and nutrition, media literacy and awareness of the elderly in selected categories of the core categories, including individual environmental factors, health factors and skills, and government and spiritual support, have formed psychological skills.

Conclusions: it can be said that the attention of the elderly to the media, in addition to awareness and information seeking about the state of health and nutrition, lifestyle and entertainment, can lead to increased health in the fields of disease prevention, treatment and familiarity with the conditions of aging, which are the pillars and development of the health promotion of the elderly to the extent of specialized mass media activities based on human resources familiar with the elderly. Issues of job security, facilitating access to health services by reducing costs, recognizing abilities and the importance of making good decisions, the importance of acceptance in society and avoiding isolation, individual and collective health, mental health, healthy eating and prevention of diseases, along with education and media consumption skills to enhance the impact of media on the lifestyle of the elderly and promote their physical and spiritual health, are among the main pillars of the themes raised in the articles.

Keywords: Health, Aged, Content analysis.

تحلیل مضمون مقالات علمی با محوریت ارزیابی تولیدات رسانه ای - آموزش سلامت سالمندان

محمد امیدوار^۱، سید محمود رضا مرتضوی^{۲*}، رضا فدای وطن^۳

۱. گروه ارتباطات، واحد میبد، دانشگاه آزاد اسلامی، میبد، ایران.

mohammad.omidvar@iau.ac.ir

۲. گروه ارتباطات، واحد میبد، دانشگاه آزاد اسلامی، میبد، ایران.

Seyedmahmoodreza.mortazavi@iau.ac.ir

۳. گروه طب سالمندی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران، تهران، ایران.

r.fadayevatan@iau.ac.ir

نویسنده مسئول: سید محمود رضا مرتضوی، گروه ارتباطات، واحد میبد، دانشگاه آزاد اسلامی، میبد، ایران.

ایمیل: Seyedmahmoodreza.mortazavi@iau.ac.ir

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۴/۲۹

تاریخ دریافت: ۱۴۰۵/۳/۳۰

چکیده

مقدمه: رسانه ها نقش مهمی در ارتقای کیفیت زندگی سالمندان دارند و می توانند با ارائه اطلاعات مفید، آموزش های سلامت محور و ایجاد ارتباط اجتماعی، به افزایش آگاهی و توانمند آنان کمک کنند. بهره گیری هدفمند از رسانه ها زمینه ساز ارتقای سلامت جسمی، روانی و مشارکت فعال سالمندان در جامعه است. این مقاله با هدف بررسی و تحلیل مضمون محتوای رسانه ای در خصوص ارتقای سلامت سالمندان با توجه به اهمیت رسانه ها انجام شده.

روش کار: این تحقیق از روش تحلیل مضمون با ابزار سه مرحله کدگذاری (باز، محوری، گزینشی) بر روی جامعه مورد مطالعه، شامل ۲۰ مقاله است که به صورت نمونه هدفمند در حوزه مختلف سلامت سالمندان و نقش رسانه که در سلامت سالمندان از میان مجلات علمی انتخاب شده است، پس از کدگذاری در سه مرحله اولیه، محوری و گزینشی، ۳۵ کد اولیه، پنج کد محوری و پنج کد گزینشی استخراج شده است.

یافته ها: سیاست های حمایتی، فعالیت های روانی و جسمی، سرگرمی و سالمندان و سبک زندگی و تغذیه، سواد رسانه ای و آگاهی سالمندان در مقوله های گزینشی از مقوله های محوری از جمله عوامل محیطی فردی، عوامل بهداشتی و مهارت ها و حمایت های دولتی و معنوی دولتی، مهارت های روان شناختی را تشکیل داده است.

نتیجه گیری: توجه سالمندان به رسانه علاوه بر آگاهی و اطلاع یابی از وضعیت بهداشت و تغذیه و سبک زندگی و سرگرمی می تواند منجر به افزایش سلامتی در زمینه های پیشگیری از بیماری ها، درمان و آشنایی با شرایط سالمندی شود که این ارکان و توسعه پیشبرد سلامت سالمندان به میزان فعالیت های تخصصی رسانه های جمعی بر پایه نیروی انسانی آشنا با سالمندان انجام می شود. مسائلی از امنیت شغلی، تسهیل در دسترسی خدمات بهداشتی با کاهش هزینه، شناخت توانایی ها و اهمیت تصمیم های درست اهمیت پذیرش در جامعه و دوری از انزوای بهداشت فردی و جمعی، بهداشت روان، سلامت تذیه و پیشگیری از بیماری ها با در کنار آموزش و مهارت های مصرف رسانه ای در جهت ارتقا تأثیر رسانه ای بر سبک زندگی سالمندان و پیشبرد سلامت جسمی و روحانی آنها، از جمله ارکان اصلی مضامین مطرح شده در مقالات است.

کلیدواژه ها: سلامت، سالمندان، تحلیل مضمون.

مقدمه

سالمندان از سرمایه های معنوی جامعه انسانی به شمار می روند و باید مورد حمایت قرار گیرند (۱). بخش از این حمایت ها، در قالب رفتار حمایت های اجتماعی با تکیه بر فعالیت های رسانه ای در جریان است. شناختی که سالمند از خود و شرایط خود و جامعه پیدا می کند، مرهون فعالیت رسانه ای است. این شناخت امروز با تکیه بر فعالیت های رسانه ای برجسته تر از پیش شده است. از آنجا که عصر نو ظهور اطلاعات با سازماندهی مجدد زندگی روزمره بشر همراه است، مطالعات در خصوص مخاطبان رسانه ها اهمیت ویژه ای یافته است. این امر تنها به علت اطلاعات رسانه ای شده بشر نیست، بخشی هم به این علت است که مردم فناوری های رسانه ای جدید و قدیم را به روش هایی هرچه پیچیده تر در زندگی روزمره بکار می گیرند. احاطه شدن سالمندان و یا دیگر اقشار جامعه با رسانه های مختلف می تواند اهمیت اثر رسانه ای را بیافزاید. مردم با ترکیب چندین رسانه، منبع و فعالیت های رسانه ای، طیف وسیعی از اطلاعات را دریافت می کنند (۱). حال می توان ویژگی و نیاز مخاطبانی از جمله سالمندان را نیز باید در کنار فعالیت رسانه ای در پیوند تعاملی دو سویه در نظر گرفت. جامعه انسانی در برگیرنده اقشار مختلف از افراد است که در گروه های سنی و جنسی متفاوت در کنار یکدیگر مشغول گذران امور روزمره هستند (۲). سالمندان به عنوان برخی از این اقشار دارای ویژگی های جسمی و روانی خاص هستند و نیازمند توجه ویژه مدیران رسانه ای و تهیه کنندگان متون آموزشی برای ارتقا سلامتشان هستند (۳).

نگاهی به آمار بدست آمده، طبق سرشماری نفوس و مسکن، ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵، جمعیت سالمندان ایران نسبت به کل جمعیت ایران در فاصله سرشماری عمومی کشور سیر صعودی داشته باشد، جمعیت ۶۰ سال به بالا در ایران از ۹/۲ درصد در سال ۱۳۹۰ به ۱۴/۴ درصد در سال ۱۴۱۰ و ۳۱/۵ درصد در سال ۱۴۳۰ خواهد رسید. ابعاد در زمینه های اصلی زندگی هر فردی شامل زندگی مستقل، سلامتی و مراقبت در زندگی و اشتغال و سرگرمی است و با سالمند شدن نیاز به حمایت دارد. این چهار وجه به طور جامع مرتبط با سالمندی فعال و رفاه اوست. در این زمینه از طرف سازمان های جهانی تحقیقات گسترده ای انجام می گیرد. در کشورهای پیشرفته برنامه ریزی ها و سیاستگذاری های زیادی برای سالمندی فعال انجام می گیرد اتحادیه اروپا سال ۲۰۱۲ را سال سالمندی فعال و

همبستگی میان نسل ها نام گذاری کرده است و ایده ها و راهنمایی جهت سالمندی فعال و انسجام میان نسل ها مطرح و طرح ها و تمهیداتی اتخاذ کرده است (۴). سالمندان از جمله اقشار آسیب پذیر و مورد توجه در بین مردمان به شمار می روند که امروز به دلیل دغدغه های فرزندان و اطرافیان مورد بی توجهی و گاهی قرار گرفتن در شرایط انزوا را سپری می کنند افزایش کیفیت زندگی افراد مسن، با ابتکارات و اطلاعات کاهش احساس تنهایی و افزایش رفاه روانی بواسطه مصرف رسانه ها می تواند اهمیت این مسئله را دو چندان کند (۵). در این مقاله تلاش شده است که تعامل سالمندان و تولیدات رسانه برجسب تحلیل مضمون متون علمی مرتبط، استخراج، کد گذاری و تبیین گردد.

روش کار

این پژوهش با روش کیفی مبتنی بر مطالعه اسناد و تکنیک گردآوری اطلاعات فیش برداری از بین مقالات مورد بررسی انجام شده است، تجزیه و تحلیل داده ها نیز با تکنیک تحلیل مضمون و بروری مقالات علمی به عنوان جامعه مورد مطالعه که به صورت هدفمند (با محوریت سلامت سالمندان و نقش رسانه ها در ارتقای سلامت سالمندان) و به میزان ۲۰ مقاله انتخاب، انجام شده است. به منظور استخراج و تحلیل یافته ها، سه مرحله کدگذاری اولیه (باز) محوری، گزینشی اجرا شده است.

بازه زمانی انتخاب شده برای ورود مطالعات، تمامی پژوهش های انجام شده بود که از سال ۱۳۹۶ تا نیمه اول سال ۱۴۰۴ در بانک اطلاعات نشریات علمی کشور (ایران داک، نورمگز، مگ ایران، پورتال جامع علوم انسانی، سید) چاپ شده است. معیار انتخاب و گزینش تمامی مطالعاتی بود که سلامت سالمندان در تعامل با رسانه و میزان سلامت سالمندان است که نزدیک ترین ها به موضوع گزینش شدند. پس از بررسی چکیده ها از نظر ارتباطی با موضوع رسانه و سالمندان بررسی شدند و در نهایت ۴۰ مقاله مرتبط جمع آوری شد. در مرحله بعد، پس از مطالعه متن کامل مطالعات ۲۰ مقاله وارد مطالعه شد و پس از این مطالعات باقی مانده براساس نیاز مطالعاتی در هدف پژوهش حاضر تفکیک شدند که در مجموعه نتایج حاصل شد که در قسمت یافته ها به آن پرداخته شده است.

در این مطالعه منظور از رسانه عامل میانجی است که برقراری ارتباط را امکان پذیر کرده است و وسیله ای برای نقل و انتقال اطلاعات ایده ها و افکار افراد و جامعه

آمدی، غربال اسناد جهت حذف منابع جانبدارانه یا غیر مرتبط استفاده شده است. در بخش پایایی نیز از پایایی در جمع آوری اسناد بر مبنای تعریف معیارهای دقیق برای انتخاب اسناد، استفاده از چند پایگاه داده یا آرشیو مستقل برای کاهش خطا استفاده شده است.

یافته ها

پس از غربالگری اولیه تعداد ۲۰ مقاله برای بررسی این مطالعه به صورت نمونه هفتمند انتخاب که در ۷ دسته موضوعی تقسیم بندی شد.

است (۶)، با توجه به مطالعات انجام شده، مقالات ۷ دسته وضعیت سیاست دولتی سلامت اجتماعی سالمندان، حمایت اقتصادی و اجتماعی سالمندان، فعالیت روانی و جسمی (مدیریت سلامت)، سرگرمی سالمندان، شیوع بیماری غیر واگیر دار، سواد رسانه ای و آگاهی سالمندان، سبک زندگی و تغذیه، تقسیم شد. بر مبنای روش اسنادی و بررسی متون داده ها و آرشیو و منابع نوشتاری، در بخش روایی از نوع محتوایی با هدف اطمینان از این که اسناد انتخاب شده واقعاً باز نمای مسئله پژوهش هستند، از روش انتخاب اسناد معتبر از فصلنامه های علمی پژوهشی، بررسی تاریخ انتشار و میزان روز

جدول ۱: موضوع بندی مقاله علمی گزینش شده

موضوع	تعداد مقاله مرور شده
سیاست دولتی سلامت اجتماعی سالمندان	۳
حمایت اقتصادی و اجتماعی سالمندان	۳
فعالیت روانی و جسمی (مدیریت سلامت)	۴
سرگرمی سالمندان	۳
شیوع بیماری غیر واگیر دار	۱
سواد رسانه ای و آگاهی سالمندان	۴
سبک زندگی و تغذیه	۲

چگونه سیاست های حمایتی را باز نمایی و تولید می کند؟

(جدول ۲) سؤال اول: در مقالات علمی مضامین رسانه ای مرتبط با سلامت سالمندان در رسانه داخلی

جدول ۲: مضامین رسانه مرتبط با سیاست های حمایتی

کد گزینشی	کد محوری	کد اولیه
سیاست های حمایتی	حمایت های مادی و معنوی دولتی	امنیت مالی امنیت شغلی مدیریت مالی کاهش نگرانی مالی آینده امنیت فرهنگی و حمایت فرهنگی کمبود هماهنگی در شفافیت در اجرای سیاست ها عدم مشارکت در اجرای برنامه اقتصادی تسهیل در دسترسی خدمات بهداشتی با کاهش هزینه

در اجرای برنامه اقتصادی تسهیل در دسترسی و خدمات بهداشتی با کاهش هزینه ها در برنامه ریزی های اقتصادی و مالی مورد توجه است.

(جدول ۳) سؤال دوم: در مقالات علمی عوامل روان شناختی و ارتباطی در تولیدات سلامت سالمندان با چه مولفه هایی مطرح شده است ؟

همان گونه که در جدول ۲ مشاهده می شود، مجموع تولیدات رسانه ای در راستای سیاست های حمایتی بر مبنای سیاست های مادی و معنوی دولتی ارائه می شود. امنیت مالی، امنیت شغلی در کنار راهکارهای مالی، کاهش نگرانی های آینده، امنیت فرهنگی و حمایت فرهنگی، در شفافیت در اجرای سیاست ها مورد توجه است. عدم مشارکت

جدول ۳: مضامین مرتبط با تولیدات روان شناختی رسانه ای در زمینه سالمندان

کد گزینشی	کد محوری	کد اولیه (مفاهیم باز)
فعالیت روانی و جسمی	مهارت های روان شناختی	شناخت توانایی ها ارتباط دو سویه با خانواده و دیگران اهمیت تصمیم های درست فعالیت بدنی مفید اهمیت پذیرش در جامعه دوری از انزوا

رفتار اطرافیان با دیگر مهارت های روان شناختی و دوری از انزوا و ارتباطات جمعی برای نیازهای روانی و روحی و دریافت انگیزه زندگی در این زمینه مورد توجه قرار گرفته است.

جدول ۴، سوال سوم: در مقالات علمی تولیدات سرگرمی سالمندان بر مبنای عوامل محیطی فردی بر چه مفاهیم در مطالعات بررسی، ارائه شده است؟

همانگونه که جدول ۳ نشان می دهد، فعالیت های روانی و جسمی در گرو فعالیت های روان شناختی و رفتاری و ارتباطی با شناخت توانایی های دوره سالمندی، آشنایی و آگاهی بخشی خانواده ها و ارتباطات دو سویه با خانواده و دیگران، اهمیت تصمیم های درست و فعالیت بدنی مفید و اهمیت پذیرش در جامعه را مورد توجه قرار داده است. اهمیت پذیرش در جامعه، حضور در گروه هم سالان و

جدول ۴: مضامین مربوط به عوامل محیطی فردی در مقالات علمی مرتبط

کد گزینشی	کد محوری	کد اولیه
سرگرمی سالمندان	عوامل محیطی فردی	ارتباط با دوستان تلاش برای با دیگران بودن رفت و آمد کردن دورهمی با دوستان و اقوام ارتباط با هم سالان گردش های گروهی اطلاع رسانی در مراسم ها و مناسبت های مرتبط با سالمندان برگزاری تقدیر و تشکر و تولید محتوای نشاط انگیز

و تشکر از سالمندان که فعال در زمینه های مختلف است که از جمله عوامل محیطی فردی است. (جدول ۵) سؤال چهارم: مضامین مرتبط با سبک زندگی با چه مولفه هایی در تولیدات رسانه ای در زمینه سلامت سالمندان اشاره شده است ؟

براساس یافته های جدول ۴ سرگرمی سالمندان در جهت کارکرد سرگرمی و تفریحی رسانه ها با عوامل محیطی فردی اشاره می شود. تلاش برای با دیگران بودن، رفت و آمد کردن، دورهمی با دوستان اقوام، ارتباط با هم سالان و گردش های گروهی و برگزاری مراسم های مختلف از جمله این ارتباطات و سرگرمی هاست که برگزاری تقدیر

جدول ۵: مضامین مرتبط با سبک زندگی در تولیدات رسانه ای

کد گزینشی	کد محوری	کد اولیه (مفاهیم باز)
سبک زندگی و تغذیه	عوامل بهداشتی	بهداشت فردی و جمعی بهداشت روان تغذیه و پیشگیری از بیماری ها آشنایی با خواص مواد غذایی مفید سلامت تغذیه

بسیاری از سالمندان در این سنین از انواع مشکلات جسمی مانند فشارخون، دیابت و چربی خون و بسیاری مشکلات استخوانی، عروقی رنج می برند و نیازمند آشنایی و آگاهی در زمینه فعالیت های خوراکی است. (جدول ۶) سوال ششم: در مقالات علمی، تولیدات

براساس جدول ۵ آنچه از یافته های مفهومی بدست می آید، در گرو ترویج سبک زندگی و عوامل بهداشتی، بهداشت فردی و جمعی و بهداشت روان و تغذیه و پیشگیری از بیماری و آشنایی با خواص مواد غذایی مفید و سلامت تغذیه بر مبنای وضعیت جسمانی سالمندان است. بویژه

مؤلفه هایی است؟

رسانه ای بر مبنای مطالعات بررسی شده، در زمینه سواد رسانه ای سالمندان نسبت به سلامت و ارتقا آن، شامل چه

جدول ۶: مضامین مرتبط با تولیدات رسانه ای سواد رسانه ای

کدهای گزینشی	کدهای محوری	کدهای اولیه (مفاهیم باز)
سواد رسانه ای و آگاهی سالمندان	مهارت ها و تجارب کسب آگاهی از منابع رسانه ای	مهارت های گفتگویی و تعاملی کسب آگاهی همه جانبه تشخیص اخبار جعلی و مصرف رسانه ای اهمیت استفاده از تکنولوژی رسانه ای آموزش و برنامه سازی فعال عدم آشنایی سالمندان با فناوری جدید افزایش اطلاعات نادرست در فضای دیجیتال شناسایی محتوای معتبر موثر در رسانه تماشای محتوای سلامتی و پزشکی

منعطف و پاره وقت یا کار در خانه تا حمایت های سالمندان در مراکز روزنامه سالمندی باشد. سیاست های دیگر می تواند مانند فضای فیزیکی و حرکت مستقل برای سلامت اجتماعی سالمندان را فراهم کند که اختصاص پیاده رو با روشنایی، معابر مختص سالمندان طراحی وسایل نقلیه مختلف ویژه سالمندان را در بر می گیرد. مجموع فعالیت های حمایتی می تواند بر کاهش نا امیدی و ایجاد انگیزه ها کمک کننده باشد.

فعالیت روانی و جسمی سالمندان

مجموع فعالیت های بشری دوره های مختلف از سن شامل فعالیت روانی و جسمی می شود که سیاست های درمانی و ترویج سبک غذایی، ورزش صبحگاهی و مشارکت در مجمع فعالیت ها را فراهم کند و سلامت روان و افزایش مشارکت اجتماعی و تولید محتوای رسانه ای با سالمندان را نشان می دهد. به طور کلی رسانه ها نقش حیاتی در تقویت سلامت روانی و جسمی سالمندان ایفا می کنند. با توجه به اینکه بسیاری از سالمندان زمان زیادی را صرف تماشای تلویزیون و گوش دادن رادیو می کنند و یا به شبکه های اجتماعی توجه نشان می دهند، این ابزار بهترین ابزار رسانه برای شکستن انزوا و ترویج سبک زندگی فعال است. فعالیت های روانی در حقیقت فعالیت هایی هستند که به حفظ عملکرد شناختی، کاهش استرس و مبارزه با انزوای اجتماعی در میان این قشر است. فعالیت جسمی نیز می تواند ترویج دهنده دامنه حرکت، تعادل و تقویت عضلات و پیشگیری از زمین خوردن باشد که مجموعی از تمرینات تعادلی انعطاف پذیری، فعالیت های هوازی و .. است که مرتبط با کارهای روزمره انجام می شود و حتی ساده ترین بخش فعالیت ورزشی مانند پیاده روی یک خط فرضی نیز از جمله این تمرینات است. شناخت

براساس جدول ۶ دسته بندی شده است، در راستای ترویج آگاهی سالمندان، سواد رسانه ای و آگاهی سالمندان ارائه می شود، شناسایی محتوای معتبر، تماشای محتوای مورد نیاز در زمینه سلامت، افزایش اطلاعات در زمینه سنین خود و نیازهای مختلف جسمی و روحی، کسب آگاهی همه جانبه از جمله نیازها به شمار می رود که نیازمند اطلاعات درست و معتبر و شفاف و صادقانه است. بنابراین در کنار دریافتی محتوای رسانه ای برای سالمندان، داشتن سواد رسانه ای نیز بستر پذیرش را فراهم خواهد ساخت.

بحث

پس از بررسی های انجام شده در بین مقالات منتخب، دسته بندی مقولات و مؤلفه ها در قالب کدهای باز، محوری و گزینشی، در این بخش از نوشتار به شرح کدهای گزینشی اصلی پرداخته شده و تبیین نسبت به ارتباط کدها با یکدیگر و در نتیجه گزارش نهایی در دست یابی به پیشنهاد های حاصل از مطالعه ارائه شده است، شرح کدهای گزینشی به این ترتیب است:

سیاست های دولتی و سلامت اجتماعی سالمندان

سیاست های برگرفته از تصمیم گیری دولتی می تواند ابعاد مختلفی را از جمله اجتماعی، اقتصادی، درمانی و روانی را در بر می گیرد. سیاست های دولت در زمینه سلامت اجتماعی سالمندان می تواند رویکردهای چند وجهی را داشته باشد تا اطمینان حاصل کند که سالمندان در جامعه فعال، مرتبط و ایمن باقی می مانند. برخی سیاست ها می تواند در راستای کسب آگاهی و عملکرد دولت و حمایت اقتصادی، بخشی مرتبط با حمایت فرهنگی اجتماعی و خدمات بهداشتی و دریافت پاداش های دریافتی باشد. سیاست ها از طراحی برنامه های مربوط با بازنشستگی

توانایی ها و ارتباط دو سویه و سالم با اعضای خانواده و دوستان در کنار قدرت تصمیم گیری می تواند بر افزایش مهارت های فردی و روان شناختی در میان سالمندان بواسطه رسانه اثرگذار باشد.

سرگرمی سالمندان

رسانه های جمعی می توانند به شیوه های مختلف بر سرگرمی سالمندان به ارتقا سلامت آنها کمک کنند. یکی از راه های معرفی برنامه رادیویی تلویزیونی است که به موضوعات مربوط به سلامت و فرهنگ و هنر می پردازند. این برنامه می تواند مستند، موسیقی و گفتگوی انگیزشی باشد که موجب تقویت روحیه مثبت سالمندان باشد. رسانه های اجتماعی با در نظر داشتن و فراهم کردن تعاملات اجتماعی و تعاملات دوستان و خانواده می تواند به تقویت سلامت روحی و روانی کمک کنند. فعالیت های آن لاین نیز با بازی فکری مسابقات سرگرم کننده می توان نشاط بخشید. ایجاد محل تفریح و سرگرمی، معرفی کتاب و مطالعه و تعاملات دوستانه از جمله ارکان سرگرمی سالمندان هستند.

سبک زندگی و تغذیه سالمندان

سبک زندگی می تواند بوسیله رسانه ها به شیوه های مختلف ارتقا یابد و با ارائه محتوای آموزشی و اطلاعات مفید، سالمندان را در انتخاب سبک زندگی سالم تر یاری کنند. این آموزشها می تواند با ارائه محتوای آموزشی و اطلاعات مفید سالمندان را در انتخاب سبک زندگی سالم تر یاری کند. آموزش تغذیه و ورزش و تحرک و مدیریت استرس و سلامت روان، حمایت اجتماعی را شامل می شود. از انتخاب مواد غذایی و شیوه پخت سالم، مکمل ها ویتامین های مورد نیاز تا ورزش و تحرک و مدیریت استرس و سلامت روان، ایجاد احساس آرامش کمک می کند. شخص اطلاعات معتبر را با استفاده از منابع آن لاین و آگاهی از تکنیکهای تبلیغاتی و تاثیر گذاری از منابع بهتر، تقویت ارتباطات اجتماعی را در نظر می گیرد و به مصرف رسانه می پردازد در نتیجه آگاهی های پیشین خود می تواند به سلامت کامل دست یابد.

سواد رسانه و آگاهی سالمندان

مجمع فعالیت پردازش اطلاعات بدست آمده از رسانه، آشنایی با نوع رسانه متناسب با پیام های مورد نیاز از جمله ارکان سواد رسانه ای است که در کنار نگاه انتقادی و تحلیلی و تفکر نسبت به پیام دریافتی بر سواد رسانه ای و آگاهی سالمندان موثر است. بنابراین برخی فعالیت ها مانند مهارت های گفتگویی تعاملی در زمینه

پیام رسانه ای با دیگر سالمندان در گروه هم سالان، تشخیص اخبار جعلی از اخبار درست و مصرف رسانه های مختلف و قدرت مقایسه پیام های دریافتی در کنار برنامه سازی توسط نیروی متخصص در رسانه متناسب با مخاطب سالمند می تواند بر این شکل گیری سواد رسانه ای و در نهایت کسب آگاهی نسبت به سلامت افراد موثر باشد.

به طور کلی سواد رسانه ای در میان سالمندان نقش حیاتی در ارتقای کیفیت زندگی و سلامت آنها دارد. رسانه ها می توانند ابزار قدرتمندی برای اطلاع رسانی، ارتباط اجتماعی و بهبود سلامت باشند. اما نیاز به آموزش و دسترسی مناسب دارند. سالمندان باید توانایی تمایز بین محتوای مفید و مضر را داشته باشند و بتوانند از رسانه ها به شکلی موثر و سالم استفاده کنند.

در مطالعه ای که کوشا (۱۴۰۰) (۷)، یوسفی (۱۳۹۵) (۸) رحمان زاده (۱۴۰۰) (۹) انجام دادند، به این نتیجه رسیده اند که استفاده رسانه جمعی در بین سالمندان با هدف دست یابی به اطلاعات و آگاهی و کسب اطلاعات از عملکرد دولت است و توجه به این آگاهی و دست یابی به میزان حمایت اجتماعی دولت از سالمندان در کنار گذران فراغت و یا سرگرمی مانند مطالعاتی است که فرضی پور (۱۴۰۱) (۱۰) انجام داده است. بخش دیگری از مصرف رسانه در بین سالمندان اشاره به تفریح و سرگرمی دارد که در مطالعات شیبانی، نورمحمدی (۱۴۰۱) (۱۱) اشاره شده است و از طرفی دیگر نیز مسئله سلامت روان است که در بین مطالعات نگارستانی، کوششی، روحانی (۱۳۹۹) (۱۲) در کنار اهمیت تکنولوژی کاربردی برای رسانه در بین مقالاتی مانند پاشازاده (۱۳۹۷) (۱۳)، مهدوی (۱۳۹۵) (۱۴) دیده می شود. همچنین سلطانی (۱۴۰۱) (۱۵) نیز با اشاره به مهارت های افزایشی و استقلال و اهمیت سبک زندگی در پیام های رسانه ای از آنها استفاده کرده است. در این میان مسئله سبک زندگی در کنار فعالیت های روزمره ورزشی، سرگرمی ها و ایجاد اماکن تفریحی برای سالمندان با رکن حمایت های دولتی مورد توجه پژوهشگران در زمینه فعالیت های مصرفی رسانه است.

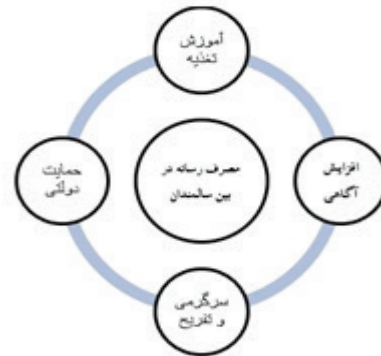
چهار مقاله از تعدادی که مرور شده به مدیریت سلامت با زیرمجموعه ای از فعالیت های روانی و جسمی و ورزش و دیگر فعالیت های حرکتی مانند پیاده روی اشاره کرده اند. همچنین همین تعداد مقاله نیز به آگاهی سالمندان از مسائل مختلف از تغذیه و سبک غذایی سالم تا آگاهی سالمندان از مسائل روز و سیاست ها اشاره دارد. یک

وبینارها، کنفرانس ها یا جلسات آن لاین با متخصصان در زمینه سلامت و پاسخ گویی به سوالات آنها می تواند بر روند پیشرفت سلامت افراد موثر باشد. نتایج بررسی پژوهشگران در مقالات مورد بررسی نیز، استفاده از اپلیکشین های موبایلی که علاوه بر سرگرمی جنبه ارتقا آگاهی، اممی، خالق و محمدی، علوی، فرضی پور و رحمان زاده نیز در یک بررسی کلی به نقش تلویزیون به عنوان رسانه قدیمی تولید محتوا بر مبنای نیازسنجی سالمندان را پیشنهاد می کند.

نتیجه گیری

باتوجه به تغییر ساختار جمعیت شناختی جهان و افزایش نسبت سالمندان به جمعیت جوان، مسئله ارتقای سلامت در دوران سالمندی از یک نیاز فردی به یک ضرورت استراتژیک در حوزه سلامت عمومی تبدیل شده است. در این میان، رسانه ها نه تنها به عنوان حامل پیام، بلکه به عنوان بستری برای تغییر رفتار سلامت عمل می کنند. رسانه می تواند نقش مهمی در حفظ و ارتقا سلامت سالمندان ایفا کند به ویژه در دنیای امروزی که فناوری های دیجیتال در دسترس تر شده اند. اطلاع رسانی و آموزش و تشویق به فعالیت های بدنی و ذهنی، برقراری ارتباط اجتماعی و اهمیت آن در کنار القا و انتقال پیام های مثبت فرهنگی و محتوای تفریحی و فرهنگی می تواند فرصت ارتقا سلامت کلی در میان سالمندان را فراهم کند. رسانه می تواند این تاثیرات مثبت را در ارتقا سلامت سالمندان برپایه تصمیم گیری اجرایی و نیروی متخصص در رسانه و استراتژی سلامت محور اجرا کند. در پایان پیشنهاد می شود، بر مبنای میزان سالمندان محتوای ساده و کوتاه و کاربردی برای سالمندان تولید شود. از چهره های مورد اعتماد قدیمی رسانه که برای سالمندان گنجینه خاطرات به شمار می رود در تولید برنامه ها استفاده شود. آموزش ها در زمینه های بهداشتی و تغذیه بیشتر اجرایی و عملی باشد و نه تئوری، از زبان های محلی مختلف و بومی متناسب با هر استان با در نظر داشتن مخاطب سالمند استفاده شود. نقش رسانه در قالب آموزش و پیشگیری، کاهش انزوای اجتماعی، شکاف دیجیتال از جمله اثرات مصرفی رسانه در بین سالمندان است. ترویج سلامت و دوری از تنهایی و ایجاد باشگاه های مربوط به سالمندان بواسطه اطلاع رسانی در رسانه در کنار تولید فیلم ها و کلیپ های کوتاه نسبت به اطلاعات پزشکی، تداخل داروها، مصرف خودسرانه داروها استفاده شود. محتوای سرگرمی از جمله جدول، معما و بازی های ذهنی

مقاله اشاره به مسئله شیوع بیماری واگیردار از جمله اشاره به دوران کرونا دارد که این اطلاع رسانی و آگاهی بواسطه رسانه مورد توجه مصرف کنندگان رسانه بوده است.

شکل ۱: تعامل سالمندان و رسانه جمعی منبع: محقق

تعامل با رسانه جمعی با سلامت سالمندان یکی از چندین موضوع اساسی مصرف رسانه ای در مخاطبان هدف خود مانند رسانه جمعی و سالمندان است. رسانه ها به عنوان ابزارهای موثر در انتقال اطلاعات و آگاهی رسانی می توانند نقش موثری در بهبود سلامت و کیفیت زندگی سالمندان ایفا کنند. بر مبنای آنچه دیگر پژوهشگران اشاره کردند، آگاهی بخشی، کمک به ارتباطات اجتماعی، ترویج روش های زندگی سالم، دسترسی بر خدمات بهداشتی در کنار حمایت های اجتماعی و دولتی از سالمندان مورد توجه است.

از جمله برنامه های مالی (کمک هزینه ها و برنامه های حمایتی مالی) در تامین نیازهای اقتصادی سالمندان، خدمات بهداشتی و درمانی، برنامه اجتماعی و آموزش توانمند سازی، مسئله تامین مسکن و ایجاد سهولت دسترسی آسان به خدمات اجتماعی که در حیطه عملکرد دولت است که نیازمند اطلاع رسانی و آگاهی بواسطه رسانه های جمعی است و این اطلاع رسانی می تواند علاوه بر حمایت های دولتی در حوزه ارتقا سواد و آگاهی در زمینه سلامت، پیگیری از بیماری ها، درمان و یا آموزش های لازم باشد. از سویی کیفیت زندگی سالمندان نیز می تواند بر مبنای تفریحات و دوری از هرگونه بیماری جسمی و روانی و روحی تحت سیطره نقش رسانه جمعی در افکار سالمندان اثربخش باشد. در پایان بر مبنای یافته های مطالعه، پیشنهاد می شود، محتوای موجود در رسانه، محتوای آموزشی باشد، اقدامات رسانه ای برای افزایش آگاهی عمومی درباره نیازها و حقوق سالمندان، فرهنگ سازی ها در زمینه افزایش نگرش مثبت به سالمندی و تشویق جامعه به حمایت از سالمندان، اشاره می شود. آگاهی بخشی در زمینه برگزاری

سپاسگزاری

در درجه اول، مراتب سپاس عمیق خود را تقدیم می‌دارم به اساتید محترم که بدون حمایت‌ها و راهنمایی‌های علمی ایشان، انجام این پژوهش به این صورت میسر نبود.

استفاده شود. بنابراین رسانه می‌تواند با ساده‌سازی پیام‌ها، ایجاد انگیزه و توجه به سلامت روان، مشارکت خانواده‌ها از این فرصت آگاهی‌بخشی در راستای جلب سلامت و ارتقاء آن برای سالمندان استفاده کند.

Reference

1. Alavi, Leila, Rahnama, Fatemeh (1402) Investigating the Experience of the Elderly in Social Media with a Content Analysis Approach, Scientific Journal of Communication and Media Studies, Volume 6, Issue 19.
2. Cumbers, Popham, K. (2019). "Opportunities and Challenges of Big Data in Public Sector". In Web services: Concepts, methodologies, tools, and applications, IGI Global, 1749-1761. <https://doi.org/10.4018/978-1-5225-7501-6.ch090>
3. Farokhnezhad Afshar, P., et al. (2016). "Effect of white noise on the sleep of elderly patients hospitalized in coronary care units." Iranian Journal of Ageing 11(1): 44-51. <https://doi.org/10.21859/sija-110144>
4. Statistical Center of Iran (2020). "Population and Housing Censuses." from <https://www.amar.org.ir/english/Population-and-Housing-CensusesStatistical>.
5. Prieto, G., & Leahy, D. (2019). Online social networks and older people. Paper presented at the International Conference on Computers for Handicapped Persons.
6. Gheshlaghi, Saeideh, Vahdanifard, Akram (1395) Media Studies, Tehran: Aha.
7. Koosha, Maryam (1400) Analysis of social health policies for the elderly since the 1980s and presenting policy requirements, Quarterly Journal of the Ethics Committee in Research, online publication, December 13
8. Yousefi, Mina (1395) The role of mass media in preventing victimization of the elderly at Islamic Azad University, Ardabil Branch, National Conference on Social Sciences, Educational Sciences, Conference paper
9. Rahmazadeh, Ali, Hashemi, Soraya (1400) The role of television in supporting the life of the elderly, Quarterly Journal of Cultural and Communication Studies, Volume 17, Number 64.
10. Farzipour, Matineh (1401) Changing the lifestyle of the elderly in the media, Third International Conference on New Approaches to Management of Psychology and Humanities in the 21st Century. Noormohammadi, Simin (1401) Developing a framework for the role of national media in promoting physical activity in the elderly, Quarterly Journal of Sports Management, Volume 3, Issue 8. Khaleghimohammadi, Hamideh, Babran, Sedighe (1400) The role of media in changing the lifestyle of the elderly, Quarterly Journal of Cultural Studies and Communication, Volume 22, Issue 56. Sheibani Moghadam, Abbas (1401) The extent of use and satisfaction of the elderly with media, Quarterly Journal of Sociology of Communication, Second Year, Issue 8.
11. Negaresani, Mozghan, Rashedi, Vahid (1400) Mental health of the elderly in the Corona pandemic, the role of exposure to the media, Quarterly Journal of the University of Rehabilitation Sciences and Social Health, Volume 16, Issue 1.
12. Rouhani, Zahra (1399) Presenting a social marketing model for physical activity of the elderly, Quarterly Journal of Shahrood University of Technology, Volume 3, Issue 7. Kosheshi, Majid (1400) Social support networks, life decorations and health Elderly in the context of demographic transition, Monthly Magazine of the Year, No. 42.
13. Pasha, Mehdi, Pashazadeh, Hakime (2018) Study of the acceptance of information and communication technology among the elderly in Tehran, Rehabilitation and Health Quarterly, No. 5, Volume 13.
14. Mahdavi, Mohammad-Sadegh, Jafari, Tahereh (2016) The social position of the elderly in the family with emphasis on the role of television, a study of the views of the elderly in Tehran, Religion and Communication Quarterly, Volume 23, Number 2. Mohammadi, Elham (2019) The relationship between types of social networks

- and health in the elderly, Social Work Research Quarterly, Volume 4 and Number 12.
15. Soltani, Batoul, Taghipour, Faezeh (2019) Media expectations of the elderly: a phenomenological analysis, Manafi Electronic Quarterly, Mohammad-Mahdi (2019) The world without thought, Tehran: Day 8.
 16. Afkhami, Hansali (2019) Content analysis of health-oriented mobile applications in Iran For the Elderly, Quarterly Journal of New Media Studies, No. 17, Volume 5.(15)Emami, Adeleh, Mandegari, Malihe (1401) Media Programming for the Elderly, 7th Edition, Journal of Communication and Media Studies.